

DOI: 10.30495/jss.2023.1976542.1528

Research Paper

Securitization as a strategy to fighting political corruption

Hamid Ahmadinejad

Lecturer and Postdoctoral Researcher in International Relations, Kharazmi University, Tehran, Iran, (Corresponding Author). E-mail: ahmadinejad@khu.ac.ir

Saleh Salavarzi Zadeh

Ph. D. in International Relation, Isfahan University, Isfahan, iran.

Corruption, as one of the main threats to the security and prosperity of countries, has attracted the attention of thinkers and policy makers for years. The Islamic Republic of Iran is not an exception to this rule, especially since this phenomenon has become one of the main threats to the country in recent years. Political corruption, as the most sensitive type of corruption in Iran, while affecting security in various dimensions and reducing public trust, is combined with the fact that its impact is often not well understood. As a result, political corruption in Iran needs more than new laws and institutions to fight, it needs to find the root of the reasons for survival and failure to fight it. The purpose of this research is to present a model as a strategy for the success of the fight against corruption while investigating the cause of this failure in the fight against political corruption. Therefore, the central question of this research is; What factors in Iran have led to the ineffectiveness of the fight against political corruption, and what is the successful strategy for this fight? The findings of the research based on the descriptive-analytical method indicate that, considering political corruption as a normal problem without an existential threat has led to the ineffectiveness of the approaches to combat it, and therefore securitization is the effective and real way to successfully combat it.

Conflict of interest:

ACCORDING TO THE AUTHORS, THE ARTICLE DID NOT HAVE ANY CONFLICT OF INTEREST.

Key words: *Corruption, Political Corruption, Copenhagen School, Securitization, Iran, Struggle Strategy.*

امنیتی کردن به مثابه راهبردی برای مبارزه با فساد سیاسی

حمید احمدی‌نژاد^۱

صالح سلاورزی‌زاده^۲

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۴۰۱/۱۲/۱۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۱۱

چکیده

فساد به عنوان یکی از اصلی‌ترین تهدیدات امنیت و رفاه کشورها، سال‌هاست که توجه اندیشمندان و سیاست‌گذاران را به خود جلب کرده است. جمهوری اسلامی ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست، به ویژه که طی سال‌های اخیر این پدیده به یکی از اصلی‌ترین تهدیدات کشور تبدیل شده است. در این میان، فساد سیاسی به عنوان حساسیت برانگیزترین نوع فساد در ایران ضمن متاثر ساختن امنیت در ابعاد مختلف و کاهش اعتماد عمومی، با این واقعیت ترکیب شده که اغلب تاثیر آن به خوبی درک نمی‌شود. در نتیجه فساد سیاسی در ایران بیش از آن که نیازمند قوانین و نهادهای جدیدی برای مبارزه باشد، به ریشه‌یابی دلایل بقاء و ناکامی مبارزه با آن نیاز دارد. هدف این پژوهش ضمن بررسی علت این ناکامی مبارزه با فساد سیاسی، ارائه یک الگو به عنوان راهبردی برای موفقیت مبارزه با فساد است. لذا سؤال محوری این پژوهش آن است که: چه عواملی در ایران منجر به ناکارآمدی مبارزه با فساد سیاسی شده و راهبرد موفقیت‌آمیز برای این مبارزه چیست؟. یافته‌های پژوهش بر مبنای روش توصیفی - تحلیلی حاکی از آن است که تلقی فساد سیاسی به مسأله‌ای عادی و فاقد تهدید وجودی منجر به ناکارآمدی رویکردهای مبارزه با آن شده و لذا امنیتی ساختن راه موثر و واقعی موفقیت مبارزه با آن است. واژگان کلیدی: فساد، فساد سیاسی، مکتب کپنهاگ، امنیتی کردن، ایران، راهبرد مبارزه.

۱. مدرس و پژوهشگر پسادکتری روابط بین‌الملل، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: ahmadinejad@khu.ac.ir

۲. دانش‌آموخته دکتری روابط بین‌الملل، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

مقدمه

اگرچه در همه کشورها برای مبارزه با پدیده شوم فساد قوانین و دستگاه‌های متعددی تصویب و پیش‌بینی گردیده، اما با این وجود همچنان همه آن‌ها به درجات مختلفی با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. در این میان ایران نیز به عنوان کشوری که فساد در جنبه‌های مختلف به یکی از تهدیدات اصلی آن تبدیل شده نیازمند آنتی فسادهایی قوی و موثر است تا بتواند از میزان جراحی این پدیده بدخیم بکاهد. البته در ایران قوانین بسیار متنوعی برای مبارزه با فساد به تصویب رسیده است، اما با وجود این، سؤال آن است که چرا پس از حدود چهار دهه از انقلاب همچنان شاهد چالش‌آفرینی و حتی در برخی مقاطع گسترش این پدیده هستیم، آن هم وقتی قوانین و نهادهای کافی برای مقابله با آن وجود دارد. به نظر می‌رسد پاسخ را باید در عدم درک واقعی سرشت این پدیده جستجو کرد. به عبارتی تاریخ چند دهه گذشته به موازات گسترش فساد نشان داده صرف وجود قوانین و نهادها نتوانسته و نمی‌تواند این پدیده را نابود کند. از این رو مبتنی بر این اصل که علل فساد تقریباً از یک کشور به کشور دیگری متفاوت است و همین باعث می‌شود تا راهکار مبارزه با آن نیز به تناسب نظام و ساختار هر کشور خاص آن باشد، لذا در ایران مبارزه با این بیماری نیز نیازمند راهبردهایی خاص فرهنگ، ساختار و سیستم جمهوری اسلامی است که مبنای شروع آن برای حصول موفقیت را باید در امنیتی‌ساختن این پدیده جستجو کرد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف نشان دادن نحوه امنیتی ساختن و تاثیر آن بدین سؤال می‌پردازد که؛ چه عواملی در ایران منجر به ناکارآمدی مبارزه با فساد سیاسی شده و راهبرد موفقیت‌آمیز برای این مبارزه چیست؟. برای به آزمون گذاشتن سؤال مقاله، ضمن بهره‌گیری از بنیان نظری مکتب کپنهاگ، از روش توصیفی-تحلیلی مبتنی بر مطالعات اسنادی استفاده خواهد شد. پیش از ورود به بحث اصلی، مباحثی در باب مفهوم‌پردازی فساد و رویکردها و قوانین جمهوری اسلامی برای مبارزه با این پدیده به عنوان مقدمه ورود به بحث اصلی ارائه می‌گردد.

مبانی نظری تحقیق

پیشینه پژوهش

اگر چه به فرا خور اهمیت موضوع آثار بسیار زیادی در حوزه فساد تالیف شده است، اما نوآوری این مقاله نسبت آثار گذشته آن است که راهکار غلبه بر فساد را نه در نهادها و قوانین بلکه مبتنی بر یک کنش گفتاری می‌داند. نویسندگان، با جستجوی منابع و آثار بسیار در هر دو حوزه داخلی و خارجی به این نتیجه رسیدند که این ایده برای اولین بار است که به عنوان راهی برای تغییر مبارزه با فساد طرح می‌شود. به واقع تاکنون مبانی بر گرفته از تئوری‌های علوم سیاسی و به خصوص تئوری انتخابی این پژوهش به عنوان راهبردی برای مبارزه با موضوع فساد انطباق نیافته است، لذا با وجود آثاری درباره وجوه مختلف مبارزه با فساد اما اثری در ارتباط با محور تمرکز این مقاله نگارش نیافته است.

بنیان نظری؛ مکتب کپنهاگ

وجه تسمیه کپنهاگ در این تئوری به خاطر جمع شدن افراد طرح کننده این نظریه در شهر کپنهاگ بود (۲۵: ۱۴۱). مکتب کپنهاگ^۱ نسبت به رویکردهای سنتی که نگرش سخت افزارانه به امنیت دارند درباره اولویت‌های مطالعاتی، مراجع امنیت، مفهوم تهدید و تمرکز بر دولت به مثابه بازیگر اصلی در تامین امنیت و هم‌چنین پردازشگر تهدید، مواضع متفاوتی اتخاذ کرده است (۱۶: ۹۸). بر پایه این مواضع یکی از اصول این مکتب بحث امنیتی کردن یک مسأله است. امری به یک موضوع امنیتی تبدیل می‌شود که می‌توان آن را مهم‌تر از دیگر موضوعات دانست و مدعی اولویت مطلق آن شد. در نتیجه امنیتی ساختن موضوعاتی در چارچوب و ضرورت امنیت قرار می‌گیرند، در حالی که قبلاً چنین ضرورت امنیتی نداشتند (۱۱: ۴۴۷). به واقع امنیتی کردن قرار گرفتن موضوعاتی فراسوی سیاست‌ها و تبدیل آن به چیزی غیر قابل تردید است و معمولاً این دولت و نخبگان هستند که موضوعی را به عنوان یک مسأله امنیتی تعریف می‌کنند یا نمی‌کنند (۳۳: ۱۷۶). پس چیزی که یک موضوع را به یک مسأله امنیتی تبدیل می‌کند صرف تهدید حقیقی آن نیست بلکه معرفی آن از طرف نخبگان حاکم به عنوان یک تهدید است تا به این وسیله بتوانند حمایت جامعه برای اعمال روش‌های خود خارج از روال سیاسی را در قبال آن تهدید به دست آورند. بر این اساس و با توجه به معرفی یک عامل به عنوان تهدید امنیتی، از نگاه نظریه پردازان مکتب کپنهاگ تنها موضوعاتی می‌توانند برچسب امنیتی بخورند که تهدیدی وجودی علیه اهداف مرجع ایجاد کنند (۹: ۶). البته میان حرکت برای امنیتی کردن و موفقیت آن تمایز وجود دارد (۳۲: ۶۵). برای موفقیت امنیتی شدن موضوعات، چهارچوبی وجود دارد که از سه مفهوم اساسی تشکیل می‌شود:

۱. شکل: امنیتی شدن از نظر شکلی با تمرکز بر گفتمان بازیگران مسلط که این بازیگران اغلب رهبران سیاسی هستند تعریف می‌شود.

۲. محتوا: عمل امنیتی شدن به طور دقیقی با تمرکز بر زمان شروع آن تعریف می‌شود.

۳. ماهیت: ماهیت عملی محوری‌ترین عنصر امنیتی شدن است که تنها در قالب اصطلاحات و طرح تهدیداتی به وسیله بازیگر مسلط تعریف می‌شود (۲۶: ۹۷). در نهایت می‌توان چند نتیجه از بحث امنیتی ساختن یک موضوع گرفت:

- امنیتی ساختن گزینه‌ای سیاسی است.
- امنیتی کردن ساخته می‌شود نه آن که پدیده‌ای قابل کشف باشد.
- امنیتی ساختن ناشی از ضرورت و انتخاب جهت‌دار برای حل یک مسأله است (۱: ۱۵۱).

^۱. Copenhagen School

هدف پژوهش

ریشه‌یابی علل ناکارآمدی قوانین و نهادهای مبارزه با فساد در ایران و ارائه راهبرد موثر برای مبارزه با آن.

سوال پژوهش

چه عواملی در ایران منجر به ناکارآمدی مبارزه با فساد شده و راهبرد موفقیت‌آمیز برای این مبارزه چیست؟

فرضیه پژوهش

در موارد بسیاری تلقی فساد به عنوان مسأله‌ای عادی از سوی مرتکبین زمینه ناکارآمدی بخش بزرگی از رویکرد مبارزه با فساد در ایران بوده و لذا به نظر می‌رسد امنیتی ساختن این پدیده در قالب کنش گفتاری می‌تواند به موفقیت این روند مبارزه کمک شایانی نماید.

کاربردهای پژوهش

نتایج این پژوهش می‌تواند ضمن ارائه تولید ایده نظری جدید برای پژوهش‌های آینده در این مسیر، مورد استفاده پژوهشکده‌ها، نهادهای مبارزه با فساد و نخبگان سیاست‌گذار و افراد قانون‌گذار برای ایجاد طرح‌های مبتنی بر تهدید انگاری فساد قرار گیرد. همچنین این پژوهش نشان می‌دهد چگونه با تکرار مکرر در کنش‌های گفتاری مسئولان، پذیرش مخاطب به عنوان آخرین مرحله موفقیت امنیتی شدن فساد به عنوان راه مقابله با آن شکل می‌گیرد، ضمن آن که این روش هزینه‌ای برای دولت و حاکمیت در بر ندارد چرا که بیشتر مبتنی بر ایجاد طرحواره در چهارچوب کنش گفتاری و تقویت قوانین قبلی است.

روش‌شناسی تحقیق

مبتنی بر هدف، تحقیق حاضر را می‌توان یک تحقیق کاربردی دانست. از مهم‌ترین ویژگی‌های این نوع تحقیق آزمودن کارایی نظریه‌های علمی و ارائه مجموعه دانش تایید شده در زمینه خاص است. این پژوهش همچنین بر اساس روش جمع‌آوری اطلاعات، توصیفی-تحلیلی است. بدین معنا در سطح توصیفی دارای فرضیات روشن و سئوالات تحقیق ساختارمند است و در بُعد تحلیلی به تحلیل پدیده بر اساس داده‌های توصیفی و درچارچوب مبانی نظری خواهد پرداخت.

مفهوم فساد سیاسی

کلمه فساد از ریشه فرانسوی Corruption و ریشه لاتین Rumpere است. فساد دولت را تضعیف، سیاست‌های عمومی را مخدوش و منجر به تخصیص نادرست منابع می‌شود. فرهنگ وبستر^۱ فساد را رفتار غیر صادقانه یا غیرقانونی به ویژه توسط افراد قدرت‌مند مانند مقامات دولتی یا افسران پلیس تعریف می‌کند (۱۹). مفهوم فساد عبارت است از عدم رعایت عمدی قانون زمانی که هدف کسب امتیازی برای خود یا افراد مرتبط با خود است. فساد سیاسی به عنوان شکلی از فساد مهم‌ترین نگرانی‌های مدیریت دولتی و مانعی بزرگ در راه توسعه پایدار است (۱۷: ۱۸۷). از آن جا که فساد سیاسی بر فعالیت بازیگران سیاسی در حوزه عمومی متمرکز است به همین دلیل برخی از مفهوم «سیاست‌مداران تجارت پیشه» سخن به میان آورده‌اند. اینان گروهی از مقامات سیاسی هستند که واسطه‌گری سیاسی را در معنای سنتی آن با واسطه‌گری در معاملات تجاری غیر قانونی ادغام کرده و به همین سبب حضوری مستقیم در فعالیت اقتصادی دارند (۲۰: ۴۲). به واقع فساد سیاسی رفتار یک مقام دولتی به نحوی است که به منافع عمومی لطمه وارد کند و یا آگاهانه درگیر رفتاری شود که از مقام خود برای منافع شخصی و مغایر با قوانین و استانداردهای پذیرفته شده مناصب دولتی استفاده کند (۱۳: ۴۲). بنابراین در یک تعریف کلی فساد سیاسی به معنای برآورده کردن منافع شخصی با هدف افزودن قدرت و ثروت از طریق پست دولتی می‌باشد که شخص در اختیار دارد (۴: ۱۳۵).

رویکرد و راهبرد ایران در مبارزه با فساد

در طول تاریخ گذشته مقام و مسئولیت در نظام اداری ایران همواره به دنبال خود در بر دارنده ثروت بوده است. ویژگی‌هایی از جمله خرید و فروش مشاغل، واگذاری سازمان‌های اداری در مقابل استفاده از درآمد آن‌ها، توأمان بودن منابع مالی اداری و شخصی و ... در ایران به مقاطع مختلف تسری می‌یافت. بر همین اساس پس از انقلاب اسلامی مبارزه با فساد به یکی از آرمان‌های انقلاب تبدیل گشت (۱۸: ۱۴۶). در دنیا به طور کلی دو رویکرد برای مبارزه با فساد وجود دارد. رویکرد اول فساد را نتیجه ضعف ساختارهای نهادی می‌داند. لذا این رویکرد معتقد است در کشورهای با ساختار نهادی قدرت‌مند و منسجم فساد کمتری رواج دارد. در این نگرش با تمرکز بر میزان کارایی نهادها به این مسأله پرداخته می‌شود که آیا قواعد بازی و محدودیت‌های نهادی مناسب با اثربخشی لازم وجود دارد یا خیر؟. همچنین در این رویکرد ضمن در نظر گرفتن کفایت نظام انگیزشی، به این پرسش پرداخته می‌شود که چرا در مشاغل دولتی از سوی بوروکرات‌ها در راستای فساد استفاده می‌گردد. در رویکرد دوم بر خلاف رویکرد اول، فساد نوعی کژرفتاری و کج اخلاقی مقامات دولتی تلقی می‌شود. در این رویکرد اخلاق‌گرایانه، که افراد کژرفتار را عامل فساد تلقی می‌کند سعی می‌شود بوروکرات‌های فاسد با افراد اخلاق‌مدار در دستکارت‌تر جایگزین

^۱. Merriam- Webster

شوند. در این نگرش به دلیل آن که جوهره فساد مورد توجه قرار نمی‌گیرد. عواملی که به گسترش آن دامن می‌زنند، تعدیل یا برداشته نمی‌شوند. در ایران، به پدیده فساد بیشتر از منظر همین رویکرد نگریده شده است. بنابراین روش‌های مبارزه با فساد بسیار کارآیی چندانی نداشته و همیشه در برابر ملاحظات سیاسی و جناحی آسیب‌پذیر بوده‌اند. عدم تحقق وعده‌های برخی از مسئولان کشور در گذشته درباره افشای موارد کشف شده فساد و نیز پرهیز از برخورد قاطع با مفسدان، به میزان زیادی ناشی از غلبه این رویکرد بوده است (۱۵: ۸۱۵).

به پیوست رویکرد ذکر شده، راهبردهای ایران در مبارزه با فساد ناظر به سه دسته قوانین است. دسته اول قوانینی است که برای پیشگیری از وقوع فساد تعیین و تصویب شده‌اند. دسته دوم، شامل دستگاه‌های قانونی هستند که از طریق نظارت باید از وقوع فساد جلوگیری کنند. دسته سوم نیز قوانین و مقرراتی‌اند که پس از بروز وقوع فساد وارد و به نوعی شامل قوانین کیفری و جزایی می‌شوند. بر پایه این سه دسته، از مهم‌ترین قوانین ایران که به بحث مبارزه با فساد مرتبط می‌شوند می‌توان به این موارد اشاره کرد؛ بند یکم اصل سه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در آن مبارزه با کلیه مظاهر فساد مورد تاکید قرار گرفته است، چشم‌انداز جمهوری اسلامی در افق ۱۴۰۴، قانون ارتقاء سلامت نظام اداری، قانون مدیریت خدمات کشوری، سیاست‌های ابلاغی رهبر معظم انقلاب در سال ۱۳۸۹ و نهایتاً کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد که با توجه به الحاق ایران به آن بر مبنای ماده ۹ قانون مدنی جمهوری اسلامی در حکم قانون کشور ایران است. حاصل این بحث را می‌توان در جدول زیر نشان داد:

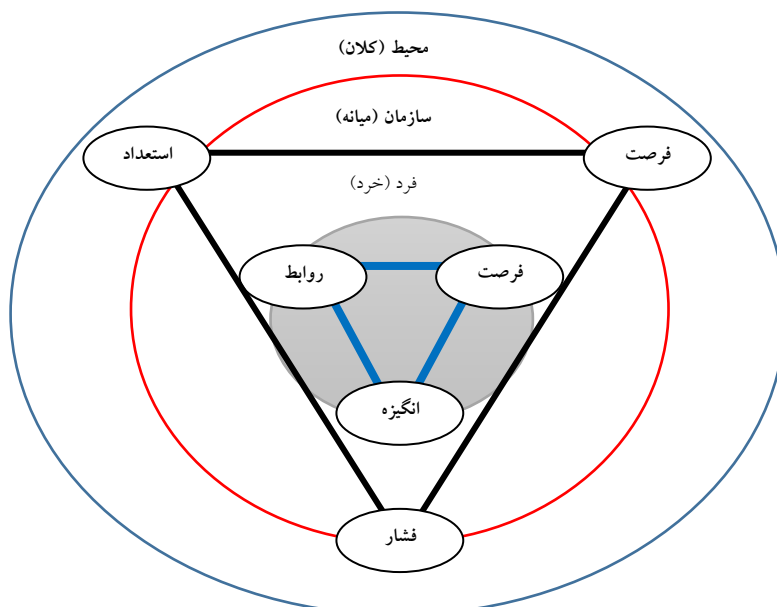
جدول شماره (۱): رویکرد و سطوح تحلیل قوانین پیشگیری و مبارزه با فساد در ایران

قانون	رویکرد	سطح تحلیل
قانون اساسی ج.ا. ایران	جامع‌نگر	کلان
چشم‌انداز ج.ا. ایران در افق ۱۴۰۴	جامع‌نگر	کلان
سیاست‌های کلی نظام اداری	جامع‌نگر	کلان
قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور	غلبه فردمحوری	میانه
قانون خدمات کشوری	غلبه فردمحوری	میانه
قانون رسیدگی به تخلفات اداری	فردمحور	میانه
قانون ارتقاء سلامت نظام اداری	غلبه فردمحوری	میانه
کنوانسیون سازمان ملل متحد	جامع‌نگر	کلان
قانون‌های تعیین کننده جرم‌های اداری	فردمحور	موضوعی - خاص

منبع: (۱۴: ۱۴۶).

چرایی عدم موفقیت مبارزه با فساد در ایران

در باب علل فساد نظریات بسیار گوناگونی وجود دارد که هر یک علل متفاوتی را منجر به بروز فساد می‌دانند. اما در یک نگرش کلی مهم‌ترین علل فساد را می‌توان بدین صورت نشان داد که در بر دارنده غالب موارد نظریات گوناگون است.

شکل شماره (۱): مدل تلفیقی عوامل فساد

منبع: (۱۰: ۵۷۶).

در ایران تلاش‌های جدی برای پیشگیری از فساد، جرم‌شناسی انواع فساد و مبارزه قاطعانه با آن انجام گرفته است، اما با این وجود موفقیت اندکی در این مسیر حاصل شده است. به گونه‌ای که بر اساس گزارش‌های سازمان بین‌المللی شفافیت^۱ فساد در ایران همواره زیاد و در حال توسعه بوده است (۲۲: ۲۰۲). بر اساس گزارش این سازمان، ایران در شاخص ادراک فساد در سال ۲۰۲۱ از ۱۰۰ امتیاز ۲۵ امتیاز کسب (شکل ۱) و بدین ترتیب از بین ۱۸۰ کشور در زمینه فساد در رتبه ۱۵۰ (شکل ۲) قرار گرفت.

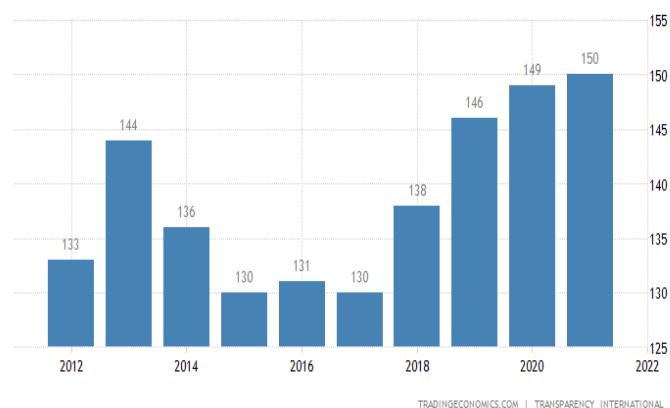
^۱. Transparency International

شکل شماره (۲): نمودار شاخص فساد در ایران

منبع: (۲۸).

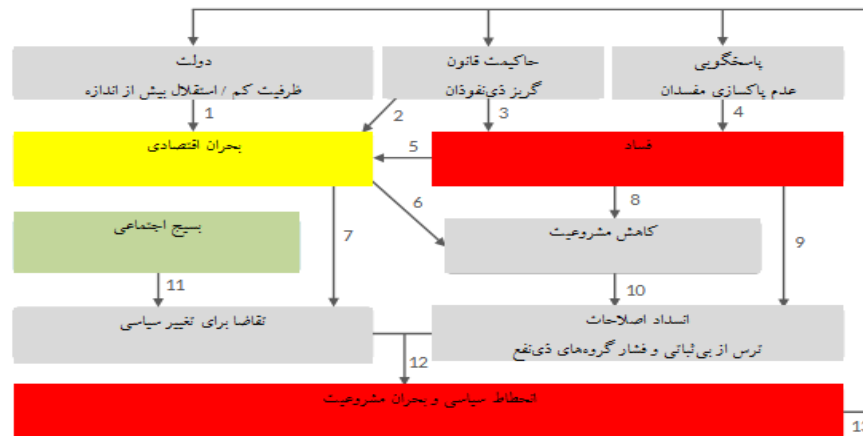

شکل شماره (۳): نمودار رتبه فساد ایران

منبع: (۲۹).

پارتنری بازی، بی‌عدالتی و باج‌خواهی یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع و خارج از چارچوب قانونی از جایگاه شغلی مصادیق فساد در ایران هستند. به این ترتیب زمانی که یک مقام دولتی در تصمیم‌گیری خود تحت تاثیر منافع شخصی، روابط خانوادگی یا دلبستگی اجتماعی قرار می‌گیرد به واقع به فساد مرتکب می‌شود (۵: ۱۶۹). جمهوری اسلامی ایران باید مراقب آسیب‌های ناشی از فساد به عنوان تهدیدی بسیار مهم‌تر و کارآتر از آسیب‌پذیری خارجی باشد و به عبارتی فساد را تنها پدیده‌ای اقتصادی با تاثیر تک بُعدی ننگرند، بلکه آن را علت‌العللی اساسی در ایجاد تهدید به شمار بیاورد که بیش از هر زمان دیگری نیازمند راهکارهای اساسی و زود بازده در روند مبارزه با آن است. چرا که فساد از طریق تحریف تخصیص منابع و تشویق بازیگران قدرت‌مند برای جلوگیری از اصلاحات در جهت محافظت از منافع خود

و در نهایت ایجاد بحران اقتصادی و مشروعیت، زوال سیاسی را تسریع می‌کند. روند این ارتباط بین فساد و امنیت ملی و زوال سیاسی را می‌توان بدین صورت نشان داد:

شکل شماره (۴): چرخه فساد و زوال سیاسی

منبع: (۶): (۱).

سابقه هشدارهای مکرر رهبر انقلاب درباره فساد مؤید نفوذ فزاینده و نگرانی از عدم موفقیت مبارزه با آن است، به گونه‌ای که امروزه در ایران از فساد عرفی سخن به میان آمده است. فساد عرفی نوعی از فساد است که در سازمان‌های دولتی شایع و به امری گریزناپذیر تبدیل شده است (۳۴: ۵۳۱). در خصوص علل عدم موفقیت مبارزه با فساد و در نتیجه تبدیل شدن آن به فساد عرفی در ایران تحلیل‌ها و نگرش‌های متفاوتی وجود دارد که هر کدام بر روی یک سری از عوامل تاکید دارند. شکست طرح‌های ضد فساد اغلب به عنوان نتیجه مشکلات اجرایی تلقی می‌شود، در حالی که مشکل واقعی اغلب قبل از اجرا و در طراحی ابتکارات است که آن را شکاف بین طراحی و واقعیت می‌نامند (۳۱). از این منظر ناکامی در مبارزه با فساد در ایران را نیز باید در این عامل به عنوان عنصری اساسی دید. لذا در ادامه به برخی از مهم‌ترین علل این ناکامی پرداخته خواهد شد و در نهایت ماحصل این علل به عنوان فصل مشترک همه عوامل عدم موفقیت مبارزه با فساد اشاره می‌شود.

یکی از نگرانی‌های جدی و به عبارت بهتر علت‌العلل ناکامی مبارزه با فساد در ایران شکل‌گیری آن به عنوان یک فرهنگ است. این امر بسیار خطرناک‌تر از وجود خود فساد است، چرا که وقتی فساد تبدیل به فرهنگ می‌شود دیگر کسی به قبح و نادرستی آن نمی‌اندیشد و مهم‌تر آن که انتظار ارتکاب به آن بسیار بالاتر خواهد رفت (۳: ۲۳۶). یکی دیگر از علل عدم موفقیت مبارزه با فساد در ایران نبود برداشت و تعریف مشترک از فساد است. به واقع در ایران گفتمان‌ها به تناسب هنجارهای خود فساد را تعریف و لذا این اختلاف در تفسیر باعث نسبی‌گرایی و عدم رویه واحد در روند مبارزه با این پدیده شده است. این

تفاسیر متفاوت باعث می‌شود تا به عنوان مثال مبتنی بر استفاده از تاکتیک حذف رقیب در یک دوره رانت‌خواری، زمین‌خواری یا حقوق‌های نجومی فساد تلقی و در دوره‌ای دیگر نگاه به این موارد در اولویت‌های بسیار پایین‌تر فساد گنجانده شود. این عامل در دل خود زمینه عدم استمرار در موضوعاتی که در همه زمان‌ها فساد تلقی می‌شوند را به همراه خواهد داشت و نتیجه آن هم قاعدتاً شکست‌های دوره‌ای با صرف هزینه‌های کلان در روند مبارزه خواهد بود. علت دیگر فساد در ایران را باید در ضعف جامعه مدنی دانست. نهادهای مدنی در ایران به سیاست‌زدگی، عدم صداقت و دوری از ارزش‌های مدنی مبتلا هستند (۲۷: ۱۳۶). البته ریشه این علت را نیز باید در نحوه شکل‌گیری این نهادها دانست. بدین معنا که احزاب و نهادهای مدنی در ایران اغلب حول شخص شکل می‌گیرند و به عبارتی شخص محور هستند. بنابراین با روی کار آمدن دولت جدید احزابی ناشی از آن دولت ایجاد و به این ترتیب سازمان‌ها تحت بهره‌برداری احزاب قرار می‌گیرند، چرا که انتصابات سازمانی با توجه به رویکردهای سیاسی اتفاق می‌افتد. به واقع دولت ساخت بودن این احزاب در ایران باعث سیاست‌زدگی سازمان‌ها شده و با تغییرات در رأس قوه مجریه، شاهد تغییرات گسترده در مدیریت کشور هستیم و این به نوعی ایران را به نشانگان کارتل - های نخبگانی نزدیک‌تر می‌کند که در آن منافع این کارتل‌ها بر منافع ملی غلبه خواهد داشت. نمونه این امر تلاش دولت دهم برای اختصاص بودجه به دانشگاه موسوم به دانشگاه ایرانیان بود (۱۲: ۱۶۲). یکی دیگر از دلایل بسیار مهم و شاید بشود گفت مهم‌ترین دلیل ناکامی‌ها در مبارزه با فساد در ایران تعارض منافع به عنوان مهم‌ترین ریشه وقوع فساد است. در اثر این تعارض منافع بسیاری از تخلفات و فسادهایی که صورت می‌گیرد پوشانده می‌شود؛ به این دلیل که تصمیم‌گیرنده و کسی که از آن تصمیم منتفع می‌شود، یعنی دو طرفی که در دو سوی میز نشسته‌اند در واقع یک نفر هستند و در سود و هزینه شریک‌اند. لذا سیاسی شدن نظام اداری ایران که بر اساس آن نظام اداری و دولتی در چارچوب گرایش‌های سیاسی دولت‌های حاکم شکل می‌گیرد و به این دلیل تلاش سیاست‌گذاران نیز صرفاً معطوف به منافع گروهی خاص به جای تلاش در جهت عملیاتی کردن سیاست‌های کلی نظام اداری می‌شود (۲۳: ۴۰)، بر پایه تعارض منافع از دلایل مهم بقای اژدهای هفت سر فساد در ایران است.

خروجی این دلایل در راستای چارچوب تئوریک پژوهش باعث نگرش به فساد به عنوان پدیده‌ای غیر سیاسی می‌شود. به این معنا فساد موضوعی غیر سیاسی، یعنی مسأله‌ای خواهد بود که دولت و حاکمیت با آن سر و کار نداشته و این امر ضرورت بحث و تصمیم‌گیری بر آمده از تهدید وجودی آن را پدید نمی‌آورد. خروج از این بن‌بست نیازمند سیاسی شدن و در نهایت نسخه نهایی این سیاسی شدن، یعنی امنیتی کردن فساد است. یعنی فساد ابتدا به بخشی از سیاست عمومی و سپس به یک مسأله امنیتی تبدیل شود. به این معنا فساد ابتدا نیازمند تصمیم دولت و اختصاص منابع و سپس القاء آن به عنوان یک تهدید وجودی و نیازمند اقدام‌های ضروری خارج از فرآیند سیاسی است. این فرآیند نیز در گرو مجموعه - ای از گفتارهاست که اجزای آن می‌تواند شامل ادعا کردن، هشدار دادن و یا ایجاد تقاضا از سوی بازیگر

امنیتی‌ساز باشد. به واقع اراده سیاسی برای عبور دادن فساد از غیر سیاسی بودن به امنیتی بودن در گروه پنج عامل: ابتکارات دولت، ارائه راه‌حل‌های تحلیلی دقیق، اعمال تحریم‌های معتبر، تلاش‌های مستمر و در نهایت بسیج ذی‌نفعان است (۳۰: ۲). مجموع این عوامل می‌تواند پذیرش مخاطب به عنوان آخرین مرحله و کامل شدن امنیتی کردن را با ترکیبی از زور و یا رضایت به همراه داشته باشد.

امنیتی کردن فساد؛ راهبرد حل مشکل

دانته^۱ در کتاب کمدی الهی خود فساد را از نظر درجه‌بندی در اعماق جهنم قرار می‌دهد (۸: ۶۷). این اعتقاد دانته نشان دهنده اوج تاثیرگذاری فساد در نابودی یک کشور است. به همین منوال در یک نظرسنجی از ۱۵۰ مقام عالی‌رتبه از ۶۰ کشور جهان سوم، آن‌ها فساد سیاسی را شدیدترین مانع در برابر روند توسعه عنوان کردند (۲۱: ۳۴). این امر نشان می‌دهد که مبارزه با فساد نیازمندی ابزاری قدرتمند است و نمی‌توان مبارزه با آن را به یک مجموعه اقدامات استاندارد در یک شکل و یک اندازه برای همه تقلیل داد. چرا که فساد به عنوان پدیده‌ای پیچیده با ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، در هر کشور نیازمند پاسخ سیاسی موثری خاص همان کشور برای مبارزه با آن است. بر اساس این اصل خاص‌گرایی در هر کشور، جمهوری اسلامی ایران نیازمند ابزار خاص خود است، ابزاری که ترجمه آن را باید امنیتی کردن این پدیده نامید. به عبارت دیگر فساد تا وقتی به عنوان یک تهدید نیازمند توجه فوری در بالاترین سطوح دولت نگریسته نشود هم‌چنان قوانین و نهادهای بسیار، توان مقابله با آن را نخواهند داشت. اهمیت توجه به این راهبرد مبارزه با فساد وقتی بیشتر خود را نشان می‌دهد که بدانیم، فساد و بی‌ثباتی سیاسی دو روی یک سکه هستند (۲۴: ۱۱۴). مهم‌ترین تاکتیک‌های که می‌توانند فساد را به یک موضوع امنیتی تبدیل کنند عبارتند از:

پیشگیری معتبرانه

اولین تاکتیک برای امنیتی کردن فساد به عنوان رکن کلیدی در مبارزه با آن پیشگیری است. البته در این تاکتیک افراد باید از طریق کنش گفتاری دولت به اعتبار جدی و واقعی برنامه‌های پیشگیرانه پی ببرند. هم‌چنین پیگیری مؤثر فساد، محاکمه عادلانه و اعمال محکم احکام بازدارنده برای جرائم مرتبط با فساد، کلید تقویت بازدارندگی است. علاوه بر این حمایت قانونی و مؤثر از افشاگران و رسانه‌های مستقل بخش‌های اساسی یک چارچوب موفق مبارزه با فساد در قالب پیشگیری است، چرا که قانون پیشگیرانه درست تنها در صورت وجود نهادها و حاکمیت بخش عمومی قابل اجراست. آزادی دسترسی به اطلاعات، حکمرانی خوب را بهبود و به مسئولیت‌پذیری بیشتر کمک می‌کند. به خصوص در حوزه‌های با خطر فساد بالا، افشای سریع و فعال داده‌های مربوطه می‌تواند فرصت‌های فساد را تا حد زیادی از بین ببرد و اجازه

^۱. Dante

نظارت مدنی بر تصمیم‌های با تاثیر مالی بالا را بدهد. این اقدامات باعث خواهد شد تا پیشگیری به تاکتیکی معتبر بدل شده و تمایل به فساد بر اساس ترس معتبر به حداقل برسد، در غیر این صورت پیشگیری تنها حالت تشریفاتی داشته و نه تنها گامی موثر در کاهش فساد نخواهد بود بلکه خود زمینه افزایش هزینه دولت را به دنبال خواهد داشت.

سرخ کردن ماهی بزرگ^۱

یکی از تاکتیک‌های اساسی امنیتی شدن فساد سرخ کردن ماهی بزرگ است. این بدان معناست که مقامات دولتی متقاعد شوند و نشان دهند که دولت در مبارزه با فساد و تنبیه متخلفان جدی است. برای این کار محاکمه و مجازات افراد فاسد شناخته شده در کشور در دادگاه‌های علنی می‌تواند بسیار موثر واقع شود. البته یک نکته اساسی در این روند آن است که ماهی سرخ شده ترجیحاً از حوض خود باشد، چرا که اگر هدف از آن بی‌اعتبار کردن جریان سیاسی مخالف باشد قاعدتاً موثر واقع نخواهد شد (۲۱: ۵۵). این روند با توجه به تجارب ناموفق مبارزه با فساد پس از افشاء در ایران می‌تواند یکی از موثرترین شیوه‌های تبدیل شدن فساد به موضوعی امنیتی و در نتیجه القاء آن به عنوان تهدید باشد.

اراده قاطع سیاسی

همان طور که گفته شد مبارزه با فساد در ایران غالباً سیاسی است. بدین معنا که تعارض منافع شخصی، سازمانی یا حزبی باعث می‌شود تا جریان مبارزه گاهی تعدیل یا مبتنی بر تکنیک قبل ماهی‌های فاسد حوض‌های خودی بعضاً مجازات نشوند. بر همین اساس باید گفت که اراده مجری برای مبارزه با فساد از وضع قوانین جدید بسیار مهم‌تر و ضروری‌تر است (۷: ۳۰). به این ترتیب می‌توان گفت عدم وجود اراده قاطع منجر به رواج فساد بیشتر و به اصطلاح فساد فراگیر شده و این به نوبه خود باعث می‌شود تا مردم میل کمتری به محکوم کردن آن به عنوان یک موضوع غیر اخلاقی داشته باشند. این تصویرسازی از سوی مردم به موازات حجم گسترده فساد افشاء شده زمینه رواج و فرهنگ بودن آن در بدنه جامعه را فراهم و در نهایت خود را به شکل سیکلی از بازتولید بی‌اعتمادی نشان می‌دهد (۲: ۲۴).

کوتاه کردن زمان دادرسی مفسدان

یکی از عوامل مهمی که علاوه بر نشان دادن غیر سیاسی بودن [به معنای چیزی که در مکتب کپنهاک به آن اشاره شد] موضوع فساد، منجر به ناامیدی مردم به عنوان ذی‌نفعان اصلی می‌شود، طولانی بودن و نیز مشخص نشدن نتیجه رسیدگی به جرائم مفسدان مشخص شده است. به عبارتی در روند مبارزه با فساد باید به چالش‌های بالقوه نیروهایی که از وضعیت موجود منتفع می‌شوند، توجه کرد.

^۱. Fry Some Big Fish

چرا که رابطه متقابل و قوی بین قدرت، سیاست و پول، همواره باعث می‌شود تا مقابله با فساد از سوی یکی از این سه قطب با محدودیت‌های نفوذ آن‌ها مواجه و این خود منجر به یک فرآیند طولانی و خسته کننده با دو قدم به جلو و یک قدم به عقب می‌شود. بنابراین باید گفت که هیچ فرمول یا گلوله جادویی برای مقابله با فساد وجود ندارد، بلکه این امر نیازمند میانبر زدن از طریق اصلاحات قضایی منجر به تغییر هنجارها در طول زمان رسیدگی به پرونده‌های مفسدان است.

برای موفقیت این تاکتیک‌های بیان شده حاکمیت باید از دو شکل امنیتی ساختن استفاده کند:

۱) طرح فساد به عنوان یک موضوع در دستور کار: هدف در این جا آن است که حاکمیت با قرار دادن فساد در دستور کار و از طریق عبارت‌سازی، مسئولان را از فساد به عنوان یک تهدید جدی و فوری آگاه نماید و بر اساس این آگاه‌سازی مخاطبان افعالی مورد خواست بازیگر امنیت‌ساز یعنی حاکمیت که همان عدم ارتکاب فساد است انجام دهند.

۲) امنیتی‌کردن فساد برای ایجاد مشروعیت به نقش‌های آینده: در این شکل که هدف آن تاثیرگذاری عبارت‌سازی در مرحله اول است، حاکمیت باید تلاش کند تا به اقدامات آینده خود در قبال فساد مشروعیت ببخشد، چرا که در غیر این صورت اقدامات آتی آن از منظر ارزیابان متمایل به فساد نامعتبر تلقی خواهد شد. نتیجه این دو اقدام را می‌توان چنین بیان کرد که حاکمیت با ارتقاء فساد به عنوان یک تهدید وجودی که مشروعیت و بقاء نظام را مورد چالش قرار می‌دهد، جرم ارتکاب به آن را در منظر مسئولان در بالاترین سطح ممکن قرار خواهد داد و این از طریق کنش‌های گفتاری تهدیدآمیز معتبر منجر به بازدارندگی و مشروعیت بخشیدن اقدام دولت در مقابله با مفسدان به هر طریقی می‌شود. چرا که یک موضوع تنها در صورتی و زمانی امنیتی می‌شود که مخاطبان آن را با این عنوان بپذیرند. به عبارت دیگر فرآیند موفقیت این عمل در گروه اعلام تهدید وجودی و اعمال اقدام اضطراری است و برای این کار رهبران سیاسی باید در گفتمان خودشان این عمل را تهدید، به دنبال آن محتوای مبارزه با آن به طور دقیق با تمرکز بر زمان شروع این فرآیند تعریف و نهایتاً ماهیت عملی که تعریف می‌شود در قالب اصطلاحات و طرح تهدیدات اعلام شود.

نتیجه بحث را می‌توان به این گفته بوزان از مکتب کپنهاگ استناد داد که از آن جا که تهدیدات از فاصله نزدیک سریع‌تر حس می‌شوند و ناامنی اغلب با نزدیکی همراه است، لذا برای موفقیت در مبارزه با فساد باید ناامنی مرتکبان به آن بیش از گذشته هم از سوی مردم و هم خود مرتکبان احساس و فاصله‌ای زیادی که تاکنون بین فساد و تصور تهدید بودن آن وجود داشته حذف شود. این به معنای همزاد بودن ارتکاب به فساد و اشد مجازات برای مرتکبان خواهد بود، چرا که به امری محکوم می‌شوند که بقاء وجودی حاکمیت را تهدید کرده است. از سوی دیگر همان طور که مکتب کپنهاگ به سیاستمداران پیشنهاد می‌کند تا به فرآیندی توجه نمایند که در اثر آن تهدید امنیتی شکل می‌گیرد، لذا با توجه به عوامل امنیتی شدن فساد باید اظهار داشت تا وقتی فرایندهایی مانند نبود پیشگیری معتبرانه، سرخ نکردن

ماهی بزرگ به دلیل تعارض منافع، نداشتن اراده سیاسی و زمان طولانی دادرسی بدون مشخص شدن نتیجه وجود دارد، هم‌چنان این اصل مورد توجه بوزان یعنی شناسایی فرآیندهای منجر به فساد در هاله‌ای از ابهام باقی و لذا مبارزه با آن در تسلسل ناکامی خود دور خواهد زد.

نتیجه‌گیری

در حالی که در دهه‌های گذشته امنیت دولت‌ها از مسائل سخت افزاری و نیز عوامل خارجی متأثر می‌شد، اما با گسترش حوزه‌های تهدید این مسائل دیگر صرفاً در عوامل سنتی خلاصه نمی‌شد. به واقع امروزه دولت‌ها بیشتر از عناصر سنتی تهدید دغدغه عواملی داخلی دارند که همانند موریانه می‌تواند ریشه درخت حاکمیت‌ها را بخشکاند. یکی از مهم‌ترین این تهدیدات داخلی که تقریباً همه کشورها به درجات مختلف با آن روبرو هستند موضوع فساد سیاسی است. امری که به راحتی می‌تواند با متأثر ساختن مشروعیت، مقبولیت و کاهش اعتماد عمومی زمینه سقوط یک حاکمیت را به وجود آورد. جمهوری اسلامی ایران به عنوان میراث‌دار یک نظام اداری که در طول تاریخ از این مسأله رنج می‌برده نیز از این قاعده مستثنی نیست، به ویژه که بر اساس آمارهای جهانی ایران همواره در شاخص ادراک فساد در زمره کشورهای با فساد بالا بوده است. در این روند، مسئولان جمهوری اسلامی در چهار دهه بعد از انقلاب قوانین و نهادهای بسیاری را تعیین کرده‌اند، اما نه تنها موفقیتی حاصل نشد بلکه همواره شاهد افزایش این پدیده شوم در ابعاد مختلف نیز بوده‌ایم. لذا به نظر می‌رسد عدم موفقیت و ناکامی ایران در این مبارزه نه در قوانین و نهادها بلکه در موارد مهم‌تری به عنوان پیش شرط وجود این قوانین است. علت‌العلل این ناکامی در مبارزه با فساد که در حال حاضر به نوعی مسأله عرفی تبدیل شده است را باید در غیر سیاسی بودن فساد یعنی عدم تصور آن به عنوان تهدید بقاء و وجود حاکمیت دانست. این غیر سیاسی بودن باعث شده تا فساد موضوع کنش دولت‌ها به عنوان یک کل واحد نباشد و برای همین هم در مباحثات عمومی مورد توجه قرار نگیرد. خروج از این بن‌بست نیازمند سیاسی شدن و در نهایت نسخه نهایی این سیاسی شدن، یعنی امنیتی کردن فساد است. یعنی فساد به بخشی از سیاست عمومی و سپس یک مسأله امنیتی تبدیل شود. نتیجه این امر آن خواهد بود که حاکمیت با ارتقاء فساد به عنوان یک تهدید وجودی که مشروعیت و بقاء نظام را مورد چالش قرار داده، جرم ارتکاب به آن را در منظر مسئولان در بالاترین سطح ممکن قرار خواهد داد و این از طریق کنش‌های گفتاری تهدیدآمیز معتبر منجر به بازدارندگی و مشروعیت بخشیدن اقدام دولت در مقابله با مفسدان به هر طریقی می‌شود. لازمه این فرایند نیز استفاده از تاکتیک‌هایی مانند پیشگیری معتبرانه، نادیده گرفتن تعارض منافع برای مبارزه با فساد از هر طیفی، کوتاه کردن زمان دادرسی مفسدان و نشان دادن اراده قاطع سیاسی از طریق ابتکارات گفتاری، تحریم‌های معتبر و بسیج ذی‌نفعان است.

پیشنهادها: راهبردهای سیاست‌گذاری

۱. کاهش تصدی‌گری دولت: یکی از علل اصلی و شاید اصلی‌ترین علت در شیوع فساد را می‌توان تصدی‌گری دولت دانست. اگرچه در دهه‌های گذشته تلاش‌های بسیاری برای کاهش ضریب نفوذ دولت صورت گرفته، اما هیچ‌گاه به شکل واقعی شاهد از بین رفتن و یا کاهش این تصدی‌گری در جاهایی که لازم است نبوده‌ایم و حتی بر خلاف مسیر جریان این تلاش‌ها مجدداً دولت به شکل‌های مختلف به نفوذ خود در حوزه‌های که این تصدی‌گری کاهش یافته بود باز می‌گشت.
۲. قطع شبکه‌های غیر رسمی: شبکه‌های غیر رسمی در نظام اداری ایران به اندازه‌ای قوی هستند که از طریق دور زدن سیستم‌ها، نظام رسمی را تحت‌الشعاع قرار داده و زمینه تسهیل فساد را فراهم می‌آورند. قطع این شبکه‌ها با جایگزینی شبکه‌های مدنی و افزایش نفوذ و حمایت از افشاگران فساد در فضای مجازی و رسانه‌ها می‌تواند مانعی بزرگ بر سر راه این عامل باشد.
۳. اعلام دارائی‌های مقامات: یکی از شیوه‌های ارتقاء اعتماد عمومی و پیرو آن مبارزه با فساد، اعلام دارائی‌های افراد مسئول و مقامات عالی‌رتبه است. این امر باید واقعی، صادقانه و شامل اموال همسر، فرزندان و سایر افرادی باشد که با فرد مسئول رابطه و کالتی دارند.
۴. مشارکت دادن مردم در افشای فساد: مردم غالباً منبع خوبی برای اطلاعات در مورد رخ دادن فساد در ادارات هستند، اما این امر نیازمند حمایت واقعی از مردم است تا بتوانند با اطمینان خاطر در این مسیر یاریگر دولت باشند.
۵. کاهش کاغذبازی و استخدام منصفانه: یکی از راهبردهای موثر در مبارزه با فساد به حداقل رساندن به اصطلاح درهایی است که مردم در سیستم بورکراسی باید از آن عبور کنند. هم‌چنین به استخدام آوردن افراد در این سیستم از طریق آزمون‌های عادلانه و دموکراتیک و حذف سهمیه‌های غیر رقابتی زمینه به کار گماردن افراد شایسته و حذف کارتل‌های موثر در فساد را به همراه خواهد داشت.

تعارض منافع

«بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده است.»

منابع

1. Abdulla Khani, Ali. (2013). Theories of Security; An introduction to planning the doctrine of National Security (1), Second Edition, Tehran: International Studies and Research Institute.
2. Abolfathi, Mohammad; Ghanbari, Mohammad. (2019). Study of barriers and strategies to achieve good governance in Iran with an emphasis on social capital at the macro level, Political Strategic Studies, 8 (29), P.p: 9-41.
3. Afzali, Abdolrahman. (2012). Official Corruption and Its Effect on Development: Causes and Solutions, International Law Review An Academic Journal (Quarterly), 2 (45), P.p: 235-264.
4. Ahadi, Parviz and et al. (2018). A Survey of the Political Corruption and its Relation with the Political Development from the Political Sociology's point of view, The Journal of Sociology Studies, 11(40), P.p: 133-146.
5. Alizadeh Saroukolaie, Rasoul and el at. (2020). Investigating the Policy of the Islamic Republic of Iran's Government in the Fight against Corruption, Journal of Political and International Researches, 11 (43), P.p: 163-185.
6. Azadi, Pooya. (2020). The Structure of Corruption in Iran, Publisher: Stanford Iran 2040 Project, Retrieved from <https://iranian-studies.stanford.edu/iran-2040-project/publications/structure-corruption-iran> [Access November 20].
7. Barati, Amir Nezam; Seyfi, Behzad. (2021). The comparative Study of Especial civil society in Combating corruption in I.R of Iran and Philippines, Comparative Law Biquarterly, 4 (2), P.p: 23-37.
8. Behboudi, Mohammad Hasan; Abzari, Mahdi & Etebarian, Akbar. (2018). Interpretive-Structural Analysis Model Design of the Factors Affecting Administrative Corruption of Electronic Government in Iran, Iranian Journal of Social Problems, 9 (2), P.p: 63-90.
9. Buzan, Barry; Weaver, Ole & Wilde, Jaapde. (1998). Security; Anew framework Analysis, London: Lynn Rienner publisher.
10. Ceschel, Federico; Hinna, Alessandro & Homberg, Fabian. (2022). Public Sector Strategies in Curbing Corruption: A Review of the Literature, Public Organization Review, 22, P.p: 571-591.
11. Ebrahimi, Nabiullah. (2007). Reflection on the Foundations and Culture of the Copenhagen School, Foreign Policy Quarterly, 21 (2), P.p: 458-439.
12. Ghamami, Mohammad Mahdi; Ghasemi, Mohammad Reza. (2016). The starting points of the fight against Corruption with an emphasis on the symptomatic approach; With a case study of the situation of Iran's legal system, Journal of Audit Science, 17 (69), P.p: 151-172.
13. Heidenheimer, Arnold; Johnston, Michael. (2001). Political CorruPtion: Concepts & Contexts, Third Edition, British: Routledge.
14. Karimian, M. (2022). Individual- Orientation or System- Orientation in the laws against administrative corruption in Iran, Administrative Law, 9 (30), P.p: 141-156.
15. Khezri, Mohammad. (2009). Pathology of the Ways of Combating Administrative Corruption in Iran, Strategic Studies Quarterly, 11 (42), P.p: 813-826.
16. Knudsen, Olaf. (2007). Security studies after Copenhagen, translated by Asghar Sarmi Shahab, Security Quarterly, 5 (3), P.p: 93-116.

17. Latifian, Saeideh. (2007). The Security Implications of Political and Economic Corruption in developing Countries, *Politics Quarterly: Journal of Faculty of Law and Political Science*, 71, P.p: 187-220.
18. Malekmohammadi, Hamid Reza; Haghshenas, Mohammad Javad. (2013). A Comparative study of Anti-Aorruption policy making in Islamic Republic of Iran, Turkey, Pakistan and Designing Desirable Model, *Politics Quarterly*, 43 (1), P.p: 137-154.
19. Merriam, Webster. (2022). corruption, Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/corruption> [Access October 28].
20. Mohammadi, Manouchehr; Masoumi, Seyed Mohammad. (2017). The necessities of Media Equipping Strategy for Combating Political Corruption in the Islamic Republic of Iran, *Scientific Quarterly of Islamic Revolution Research*, 5 (19), P.p: 239-259.
21. Myint, U. (2000). Corruption: Causes, Consequences and Cures, *Asia- Pacific Development Journal*, 7 (2), P.p: 33-57.
22. Nikpour, Amin. (2016). Designing a model the public supervision in order to prevent administrative corruption in state agencies of Iran, 23 (87), P.p: 201-231.
23. Parimi, A; Zakeryan, M; Arabian, A. (2022). The role of conflict of interest in shaping the harms of administrative health policies, *Administrative Law*, 9 (29), P.p: 27-55.
24. Rahimian, Narges. (2013). Investigation of economic corruption and ways to combat it, *Economic Journal*, 14 (9-10), P.p: 103-116.
25. Salmani, Ali. (2006). Principles and basics of security analysis; Findings and shortcomings of the Copenhagen school, *Strategic approach*, 78-77, P.p: 139-154.
26. Samti, Hadi; Rahnavard, Hamid. (2008). The Securitization of Iran and the National Security Strategy of the United States of America, *Foreign Relations Quarterly*, 1 (2), P.p: 89-118.
27. Sardarnia, K; Bonei, M. (2021). Critical and Practical Study of Civil Society and Economic Corruption and Transparency in Iran, *Research Letter of Political Science*, 16 (4), P.p: 115-144.
28. Trading Economics. (2022). Iran Corruption Index, Retrieved from <https://tradingeconomics.com/iran/corruption-index> [Access October 27].
29. Trading Economics. (2022). Iran Corruption Rank, Retrieved from <https://tradingeconomics.com/iran/corruption-rank> [Access October 27].
30. U4 Brief. (2010). Unpacking the concept of political will to confront corruption, Retrieved from <https://www.cmi.no/publications/file/3699-unpacking-the-concept-of-political-will-to.pdf> [Access October 31].
31. U4 Brief. (2011). Understanding success and failure of anti-corruption initiatives, Retrieved from <https://www.cmi.no/publications/file/3978-understanding-success-and-failure-of-anti.pdf> [Access October 31].
32. Waever, Ole. (1995). Securitization and Desecuritization, In *On Security*, Lipschutz, Ronnie D., New York: Columbia University Press.
33. Weaver, Ole. (2011). Securitization and non-securitization, translated by Moraad Ali Sadoughi, *Farhang Andisheh Quarterly*, 1 (3-4), P.p: 167-193.
34. Yarahmadi, Hamidreza. (2021). A Measuring Model for Curbing Customary Corruption in the Iranian Governmental Organizations, *Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies*, 9 (3), P.p: 526-557.